

Riktlinjer för hästhållning

Beslutad av byggnadsnämnden
17 mars 2011, § 29. Dnr PLAN.2011.2

Dokumenttyp: Riktlinje

Dokumentet gäller för: Skövde kommun

Diarienummer: PLAN.2011.2

Reviderad: Ej reviderad

Giltighetstid: Tills vidare

Tidpunkt för aktualitetsprövning: En gång per mandatperiod

Dokumentansvarig: SC SSB

Andra tillhörande dokument: -

Lokala riktlinjer för avstånd mellan hästhållning och bebyggelse i Skövde kommun

Upprättad Mars 2011
Plan, Bygg o Lantmäteriförvaltningen
Godkänd av Byggnadsnämnden 2011-03-17, § 29

Innehåll

Inledning	3
Syfte	4
Hästens behov och miljöpåverkan	4
Hästallergi	4
Skyddsavstånd – Vilka rekommendationer och allmänna råd gäller idag	5
Senaste forskningsresultaten kring hästallergi	7
Gällande lagstiftning samt lokala föreskrifter & beslut	8
Rättsfall och domar	10
Slutsats	11
Riktlinjer för Skövde kommun	12
Källor	13

Medverkande tjänstemän

Riktlinjerna är framtagna i samverkan mellan Näring- och samhällsbyggnadskontoret och Plan, Bygg o Lantmäteriförvaltningen genom:

Maria Palmqvist och Stig Johansson, Näring- och samhällsbyggnadsenheten samt Claes Clausen, Claes Waxberg och Ingemar Frid, Plan, Bygg o Lantmäteriförvaltningen

Inledning

Antalet hästar uppskattas idag till 250 000 - 300 000, varav ca 200 000 finns i tätortsnära miljöer och därmed i närheten av bostäder, skolor, dagis osv. Omkring 500 000 svenskar utövar aktivt någon form av hästsport, av dessa är ca 85 % kvinnor.

Djur har en positiv inverkan på människors välbefinnande. Möjlighet till hästhållning och hästaktiviteter kan innebära förbättrad ekonomisk bärkraft för mindre tätbefolkade delar av kommunen. Man bedömer att hästnäringen genererar en omsättning i storleksordningen 45 miljarder kronor (2008) och ca 28 000 heltidsarbeten per år, m.a.o. ett heltidsarbete per 10 hästar. Även stads-/tätortsnära hästgårdar har stora fördelar. Närhet till staden ger många möjligheten att enkelt transportera sig till sin fritidssysselsättning, särskilt barn och ungdomar, och innebär minskad miljöbelastning i form av biltrafik. Som betesdjur är hästen dessutom en naturvårdare som kan hålla det tätortsnära landskapet öppet på ett naturligt sätt. Hästhållning kan därmed skapa stora kvaliteter i boendemiljöer, men det måste till god planering för att tillvarata dessa kvaliteter och undvika problem.

För med hästarna följer dock ibland olägenheter i form av buller, lukt, flugor och spridning av hästallergen. De centrala rekommendationer och riktlinjer som finns idag gällande skyddsavstånd till djurhållning ger inte tillräcklig vägledning kring detta. De myndigheter och verk som tagit fram riktlinjerna framhåller att dessa ska vara till för just ledning vid en bedömning i det enskilda fallet, men att det är kommunen och länsstyrelsen som gemensamt ansvarar för hur skyddsavstånden ska tillämpas.

I Skövde kommuns översiktsplan – *Framtidsplan 2015* – finns lokala riktvärden och rekommendationer som baseras på en rapport som togs fram av Länsstyrelsen i Skåne 2004 (se sidan 6ff). Ny forskning visar nu på att avstånden kan kortas ytterligare. Detta är skälet för att föreslå nya lokala riktlinjer för Skövdes del.

Materialet i rapporten baseras på liknande underlag från andra kommuner, främst i Skåne och Halland, samt Länsstyrelserna i Skånes och Blekinges Län. Vidare på den senaste publicerade forskningsresultaten kring hur hästallergener sprids. Kontakter har även tagits med handläggare med ansvar för dessa frågor på Boverket och Socialstyrelsen.

Riktlinjerna och redovisad kunskapsöversikt ska användas som stöd vid planering av hästhållning i närheten av bostäder, skolor o.d. i avvaktan på uppdaterade råd från centrala myndigheter. Riktlinjerna i dokumentet har ingen juridiskt bindande verkan.

Syfte

Föreslagna riktlinjer för avstånd mellan hästanläggningar och bebyggelse syftar till att underlätta bygglovhantering och detaljplaneläggning för bostäder, skolor o.d. i närheten av befintliga hästgårdar och ridhus och vice versa.

Riktlinjerna föreslås bl.a. införas i den reviderade översiktsplanen som är under framtagande liksom i fortsatt planering för utveckling av Trädgårdsstaden i Skövde.

Hästens behov och miljöpåverkan

Hästen har ett stort rörelsebehov. Det räcker alltså inte med ett stall och en hage som för andra betesdjur. En hästanläggning kräver normalt, utöver stall och hage, någon form av aktivitets- eller träningsyta för hästarna liksom en möjlighet för dessa att kunna röra sig ute i det omkringliggande landskapet. För att hästarna ska ges tillräckligt med rörelsefrihet och för att inte förstöra växtskiktet bör hästarna ha stora hagar. För att bevara växtskiktet intakt behövs i storleksordningen 0,1-0,5 ha (1 000-5 000 m²) yta per häst. Ytan beror på vilket växtskikt som finns. Tunna humusfattiga jordskikt på sandjordar är mycket slitagekänsliga, medan jordskikten på lerhaltiga jordar som regel är djupare och därmed mindre känsliga. Hästarnas betesutnyttjande varierar mycket, bl.a beroende av ras, och de hästar som går i mindre rasthagar kan få sitt behov av grovfoder i huvudsak tillgodosett genom höutfodring, även under sommarsäsongen.

Hästar kan ha negativ miljöpåverkan som hänger samman med dels lagring och hantering av stallgödsel, dels deras utevistelse. Hästar går oftast utomhus i mindre hagar och rastfällor i närheten av den byggnad där hästarna hålls. Detta kan innebära en relativt hög koncentration av hästar på ett begränsat område, vilket i sin tur betyder att belastningen av näringsämnen från hästarnas träck och urin på mark samt yt- och grundvatten kan bli hög. Därtill kommer att allergier mot häst under har senare tid ökat. Hästallergenen är särskilt stark och kan leda till kraftiga reaktioner hos personer som är allergiska. Förutom risk för allergier finns det även risk för olägenheter från hästhållningen i form av framför allt lukt, ansamling av flugor samt buller.

Hästallergi

Allergi är idag en folksjukdom som drabbar ungefär en tredjedel av befolkningen och de vanligaste kända allergiframkallande ämnena (allergenen) tillhör grupperna pollen, pälsdjur, dammkvalster och födoämnen. Allergener från pälsdjur består av små proteiner som utsöndras i kroppen och följer med saliv,

avföring och urin. Proteinerna hakar fast på och sprids med hår och hudavlagringar. Pälsdjursallergi ger så gott som enbart symtom från luftvägarna, ögon, näsa eller luftrör. Personer med pälsdjursallergi är ofta känsliga för flera olika djur.

I Sverige beräknas ca 5 procent av totalt 1-2 miljoner pälsallergiker vara överkänsliga mot häst, alla lider dock inte av symptom. Det kan dock räcka med att någon enstaka elev i en skolklass rider för att någon annan i klassen ska kunna utveckla hästallergi, utan att ha någon egen direktkontakt med hästar. Hästallergi är vanligare i Norrland än i södra Sverige trots att hästförekomsten är större i söder. Vidare är pojkar oftare allergiska mot häst trots att det främst är flickor som rider och sysslar med hästar. Studier visar även att barn som växer upp på lantgård, särskilt med djurhållning, löper mindre risk att utveckla astma och allergi.

För att utveckla en hästallergi krävs vanligtvis en kraftig och långvarig exponering av häst, t ex genom upprepad ridning, vistelse i stall, rykning etc alternativt att familjemedlemmar eller klasskamrater som rider eller arbetar med hästar för med sig allergenen i kläderna. Undersökningar visar att de som lider av hästallergier ofta har daglig kontakt med hästar i sin profession och/eller på fritiden. Enligt Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum kan man inte bli överkänslig mot häst enbart genom att vistas i närheten av ett ridstall. Personer som redan utvecklat hästallergi kan dock reagera på små doser allergen som t.ex. sprids med vinden.

Skyddsavstånd – Vilka rekommendationer och allmänna råd gäller idag?

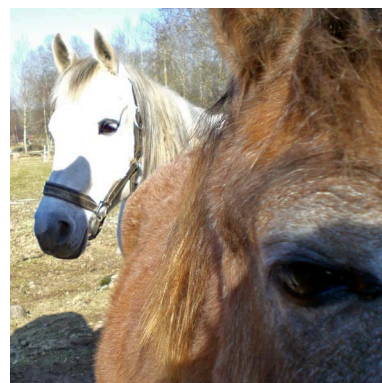
Diskussionen kring skyddsavstånd mellan bostadsbebyggelse och häst-/djurhållning är ca 30 år gammal. De första rekommendationer som myndigheter och centrala verk gav ut baserades främst skyddsavståndet på risken för olägenheter i form av buller, lukt, flugor, d.v.s. huvudsakligen på andra störningar än risken för allergiska besvär. Exempel på detta är Allergikutredningen från 1989 som föreslog att det skulle vara minst 500 meter mellan hästhållning och bostäder, skola, daghem. Detta avstånd bekräftades i Boverkets allmänna råd *Bättre plats för arbete* från 1995 som anger riktvärden för skyddsavstånd mellan bostäder och "Djurhållning i lantbruk" respektive "Ridanläggningar" till 500 meter. Socialstyrelsen har senare (2004) i ett meddelandebrev Hästhållning angett ett skyddsavstånd på 200 meter kan vara rimligt med hänsyn till risk för olägenheter som lukt, flugor, buller och allergirisk. De myndigheter och verk som avgett riktlinjerna har oftast påpekat att dessa endast ska vara vägledande vid bedömning i det enskilda fallet och att kommunen och länsstyrelsen

Det krävs vanligtvis en långvarig exponering av häst för att utveckla en hästallergi...

... att bara vistas i närheten av hästar räcker inte...

... men hur nära kan man gå?

gemensamt ansvarar för hur skyddsavstånden tillämpas. Boverket har numera uppfattningen att riktlinjerna från *Bättre plats för arbetet* om 500 meter inte längre ska användas och har påbörjat ett arbete med en översyn av dessa.

För att ge vägledning i enskilda planärenden tog 2004 Länsstyrelsen i Skåne fram rapporten *Hästar och bebyggelse* där flera aspekter kring hästar i den fysiska planeringen lyftes fram. Den dominerande parametern var det skyddsavstånd som man ansåg borde finnas mellan bebyggelse och hästanläggningar. Placeringen av hästanläggningar borde dock enligt rapporten även omfatta lämplighetsbedömningar kring tillgången till områden där hästar kunde färdas utan olägenheter för markägare, boende eller övriga fritidsintressen. Länsstyrelsens uppfattning var att så stora skyddsavstånd som 500 meter sällan var motiverade och att även 200 meters skyddsavstånd kunde ifrågasättas vid en avvägning mellan olika intressen. Länsstyrelsen gjorde vidare bedömningen att det finns skäl att göra en storleksindelning av hästanläggningarna med avseende på risken för störningar och allergiska besvär för människor som bor eller vistas i området. Man skiljde också på stallar, gödselplattor och andra fasta anläggningar med hög koncentration av hästar och allergener, och hagmarker som är mer vidsträckta till karaktären och med lägre koncentration av hästar. Indelningen gjordes i fyra storlekar av anläggningar med riktlinjer som sammanfattas nedan:

Storlek	Antal hästar	Avstånd till bostad, skola o.d.
C-anläggning	> 100	200-500 m till stall/gödselhantering. 200 m till område där hästar vistas.
Större anläggning	31-100	Minst 200 m till stall/gödselhantering. 100-200 m till område där hästar vistas.
Medelstor anläggning	11-30	100-200 m till stall/gödselhantering. 50-100 m till område där hästar vistas.
Mindre anläggning	1-10	Minst 100 m till stall/gödselhantering. Minst 50 m till område där hästar vistas.

Skövde Ridskola på Kultomtén, som f.n har 50-60 ridhästar, är storleksmässigt att betrakta som en större anläggning.

Flera kommuner i Skåne och Halland har därefter upprättat lokala riktlinjer som har inspirerats av länsstyrelsens rapport. Både i länsstyrelsens riktlinjer och i flertalet av kommunernas riktlinjer betonar man vikten av att en prövning alltid skall ske i det enskilda fallet där de lokala förhållandena kan påverka avståndsbedömningen. Vid en sådan prövning bör därför kunskap om nedanstående förhållanden ligga grund för bedömningen av vilka skyddsavstånd som kan vara motiverade i det enskilda planeringsfallet:

- karaktär på området, lantlig miljö/villabebyggelse
- antal hästgårdar samt deras lokalisering
- antal hästar, lokalisering av stall, bete, paddockar och planerade ridvägar
- gödselhantering, placering och utförande
- hagar, dess lokalisering och storlek samt antal hästar och hur frekvent hagen används
- förhärskande vindriktning
- topografi samt eventuell avskärmande vegetation eller bebyggelse
- förekomst/grad av näringsverksamhet
- redovisning av närboendes uppfattning/befintliga upplevelser av olägenhet

En öppen gödselhantering, här på Ridskolanläggningen på Kul-tomten i Skövde, kan medföra ett större skyddsavstånd.

Senaste forskningsresultaten kring hästallergi

En studie från Akademiska sjukhuset i Uppsala från 2008 visade på att i medeltal endast ca 1% av allergenerna återstod ca 50 meter från ingången till ett stall med 32 hästar. Bortom 50 meter sjönk halten snabbt under detektionsnivån (< 2 units/m³). Medianvinden var vid mätningstillfällena 2,2 m/s (penklade mellan 0-6 m/s). Vid något högre vindstyrkor (>6 m/s) och i medvind uppmättes ibland låga nivåer (2-4 units/m³) på 300-500 meters avstånd från stallet, vilket dock ska jämföras med halterna vid staldörren som låg på drygt 300 units/m³. Inne i stallet var samtidigt halten 4 300 units/m³, alltså mer än 10 gånger större än vid utsidan av staldörren. Studien bekräftar därmed att hästallergen inte alls beter sig som pollen, som med lätthet flyger iväg med vinden, utan består av förhållandevis tunga partiklar som snabbt faller till marken i närheten av hästarna. Uppsalastudien visade också att vegetation effektivt kan stoppa spridningen av hästallergen. Denna och äldre studier visar att, beroende på vindhastighet och typ av täthet på vegetationen, så kan barrträd hindra 15-25% av spridningen och lövträd mellan 3-17%. Studien påpekar att andra förutsättningar såsom topografi, befintliga byggnader, hantering av gödsel mm liksom hur hästanläggningen är konstruerad (ventilation etc) även påverkar hur långt allergenerna sprids.

Den största risken för spridning av hästallergener sker främst via människor med djurkontakt. Uppsalastudien, och flera andra som studerat spridningen av katt- och hundallergener, visar att allergener som fastnat i kläderna hos djurägare bidrar till att sprida allergenerna även i övrigt helt djurfria miljöer. Halterna av hästallergen inomhus har visats sig främst bero av människors djurkontakt och är inte beroende av bostadens placering i förhållande till hästar. Man har visat att 10 meter från ett stall med 100 hästar är allergenhalten inomhus i en bostad bara 1% av utomhushalterna.

Senare forskning från bl.a. Karolinska institutet (2009) redovisar bl.a. empiriska studier för hur långt allergener sprids från travbanor. Denna bekräftar Uppsalastudien ovan och visar att det på 25 meter avstånd från en travbana endast återstod 10 % av allergenen jämfört med vid banan. Därefter föll koncentrationen ytterligare för att 45 meter från banan endast vara 1%. Studien bekräftar även tidigare studiers slutsatser om indirekt exponering av hästallergen, d.v.s. allergenspridningen via människor med djurkontakt, utgör den största risken för att drabbas av hästallergi.

Den ovan redovisade forskningen har i huvudsak inriktat sig på att beskriva hur långt hästallergenerna sprids. Idag saknas ännu tillförlitlig forskning på vid vilka allergennivåer hästallergiker upplever besvär. Inte heller finns det säkra forskningsresultat kring hästallergenernas effekt och spridning i förhållande till storleken på en anläggning. Detta är enligt uppgift huvudskälen till att Socialstyrelsen i dagsläget inte vill ange riktvärden lägre än de 200 meter som man tidigare i angivit i sitt meddelandebrev från 2004.

Gällande lagstiftning samt lokala föreskrifter & beslut

Plan- och bygglagen (PBL)

Plan- och bygglagen innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande som syftar till att främja en god och långsiktigt hållbar livsmiljö.

I andra kapitlet första paragrafen står bl.a. att markområden ska användas för det ändamål som marken är mest lämpad till med hänsyn till läge, markens användning och förutsättningar samt kommunens behov. Vidare anger kapitel två bestämmelser för hur byggnader ska placeras och utformas så att de eller deras avsedda användning inte medför fara eller betydande olägenheter för omgivningen.

Vid prövning av bygglov för hästanläggning är reglerna i kapitel tre om kraven på byggnader tillämpliga. Där nämns bl.a. att byggnader ska placeras och utformas så att de eller deras avsedda användning inte medför fara eller betydande olägenheter för omgivningen.

För nybyggnad av stall eller ombyggnad av befintlig byggnad till stall krävs bygglov. Undantag från bygglovplikten gäller dock för ekonomibyggnader till jordbruksfastighet där det bedrivs en aktiv jordbruksverksamhet. Vid bygglovsprövningen kontrolleras om byggnadens placering och användning kan medföra fara eller betydande olägenhet för omgivningen.

Vid en detaljplaneläggning av ett område sker diskussioner med länsstyrelsen, myndigheter, förvaltningar, sakägare och allmänhet. Om området hyser en hästanläggning eller ligger i närheten av en sådan, belyses eventuella problem med hästhållning och skyddsavstånd i planprocessen.

Miljöbalken (MB)

De bestämmelser som oftast aktualiseras i samband med olägenheter av hästhållning finns i miljöbalkens kapitel nio, vilken handlar om miljöfarlig verksamhet. I tredje paragrafen anges att med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. Om klagomål uppkommer på grund av närhet mellan t.ex. problem med hästar för nära inpå bostadshuset är det inte ovanligt att tredje paragrafen utnyttjas och med medicinska olägenheter som skäl. I de fall den klagande får rätt är det hästanläggningen som måste vidta åtgärder även om den fanns där före bostadsområdet.

Därutöver är Miljöbalkens allmänna hänsynsregler tillämpliga vid etablering och drift av hästgårdar. Hänsynsreglerna gäller alla som vidtar åtgärder eller driver en verksamhet som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller för miljön. Verksamheten skall utföra de skyddsåtgärder och iaktta de begränsningar som behövs för att olägenhet inte uppkommer. Om en hästverksamhet inte har tagit hänsyn till detta kan kommunen förelägga verksamheten att vidta erforderliga åtgärder eller förbjuda fortsatt verksamhet.

Hästanläggningar med mer 100 hästar betraktas som C-anläggning och är därmed alltid anmälningspliktiga enligt miljöbalken 9 kap 6 §. Anmälan görs till kommunens Miljö- och hälsoskyddsnämnd, som bedömer om verksamheten är miljömässigt rimlig att genomföra.

Djurskyddslagen

Enligt djurskyddslagen krävs förprovning av djurstallar, vissa undantag från detta krav finns. Vid en förprovning måste en ny-, till-, eller ombyggnad av ett stall godkännas av Länsstyrelsen från djurskydds- och djurhälsosynpunkt.

Djurskyddslagen utgår från att djur skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Den som upplåter stallplats åt minst 4 hästar eller bedriver yrkesmässig verksamhet oavsett omfattning måste söka tillstånd för verksamheten. Enligt Djurskyddsmyndigheten bör hästar dagligen ges möjlighet att röra sig fritt i rasthage eller motsvarande och bör hållas på bete sommartid. Rastgårdarna ska ha ett fast underlag. Däremot finns inga rekommendationer kring hur stora hagarna bör vara.

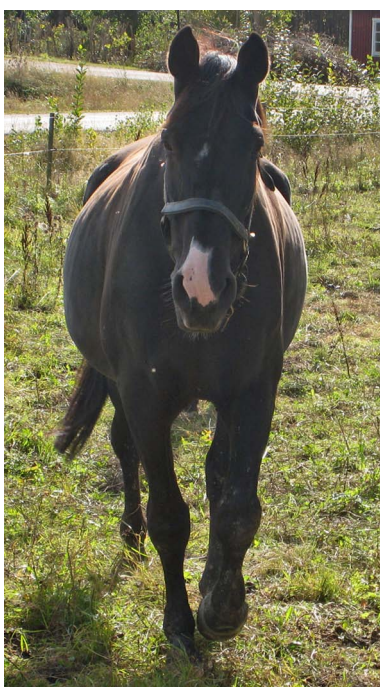
Lokala föreskrifter & beslut

Miljönämnden i Östra Skaraborg har antagit *Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljö*, 2010-09-22 § 60. I dessa anges under paragraf 2 - Djurhållning, (39 §, SFS 1998:899) - att "Vissa typer av djurhållning inom detaljplanelagt område eller områdesbestämmelser kan orsaka risk för människors hälsa genom lukt, oönskade ljud, allergener mm.

Vid framtagande av detaljplan för Horsås trädgårdsstad, etapp 1 lämnade Miljö- och hälsoskyddsämnden i Skövde ett yttrande angående olägenheter för människors hälsa med avseende på bl.a. allergiaspekten (MHN § 135, 2008-12-18). Nämnden lutar sig mot den senaste forskningen och drar slutsatsen att, "ur allergisynpunkt, skyddsavstånd om 50 meter är tillämpligt inom detaljplan i vissa känsliga miljöer, som skolor och förskolor, eller vid tillkommande hästhållning in på fastighet där det stadigvarande uppehåller sig diagnosticerade hästallergiker. I övrigt är ett skyddsavstånd uppemot trettio meter påkallat, mellan hage och tomt, inom detaljplan. Andra omständigheter än allergener kan, i det enskilda fallet, leda till högre avstånd och/eller andra former av regleringar".

Rättsfall och domar

Det finns ett antal rättsfall som behandlar olägenheter med avseende på avstånd mellan hästhållning och bebyggelse. Fallen utgörs av både miljöbalkärenden (MB) och planärenden (PBL) och berör såväl befintliga hästgårdar och ridanläggningar som nybyggnad av stall och bostäder. Av dessa kan utläsas att det finns skillnader i bedömningarna beroende på om ärendet gäller befintliga stall eller ansökan om nybyggnation av stall och/eller bostadshus i anslutning till stall. I knappt hälften av rättsfallen avslögs möjligheten till hästhållning. I ärenden gällande befintliga stall som är belägna på landsbygden har dock majoriteten av domarna fallit till hästägarens fördel. Domarna varierar från fall till fall, mycket beroende på kommunen, länsstyrelsen och domstolarna har olika utgångspunkter i bedömningen, och någon konsekvent linje finns inte. En trend är dock enligt Boverkets sakkunnige att domstolar i senare fall agerat mer pragmatiskt och tillåtit kortare avstånd, ofta under 50 m och ibland ner emot 20 m, mellan hästhållning och bostäder. Exempel på detta är ett fall avgjort av Miljödomstolen, Nacka Tingsätt (M 3639-09, 2010-10-08). Där gav Miljödomstolen en sökande i Uppsala rätt att hålla 16 hästar på en hästgård belägen inom detaljplanelagt område för bostäder och vård. Sökanden hade tidigare fått avslag i av Miljö- och hälsoskyddsämnden i Uppsala och Länsstyrelsen i Uppsala län. Huvudmotivet till att bifalla ansökan gjordes bl.a. med hänvisning till ny forskning om hur långt hästallergener kan spåras från en hästanläggning (se sid. 7), förhärskande

vindriktning på platsen, områdets karaktär och fastighetens läge i utkanten av detaljplanlagt område (75 meter mellan stall och bostadshus) samt att det rörde sig om en befintlig verksamhet. Miljödomstolen konstaterar också att Boverkets allmänna råd från 1995 om 500 meter och Socialstyrelsens uttalande från 2004 om 200 meter som riktvärden inte utvecklats till någon fast praxis.

Slutsats

Konstateras kan att Boverkets och Socialstyrelsens rekommenderade skyddsavstånd (500 respektive 200 m) mellan hästhållning och bostäder, skolor mm i de flesta fall är för högt ställda krav och inte specifikt grundas på problem med spridningen av hästallergener. Ny forskning visar att även Länsstyrelsen i Skånes riktlinjer för skyddsavstånd från 2004 kan vara onödigt stora. Kanske ligger ett mer rättvisande skyddsavstånd från hästanläggningar snarare på 50 meter än på 500 meter? De lokala förhållandena (förhärskande vindriktning, topografi, områdets karaktär, gödselhantering mm) måste samtidigt tillmätas större betydelse.

Kommunen, i samråd med länsstyrelsen, ansvar enligt myndigheter och lagstiftningen för hur föreslagna skyddsavstånd hanteras i de enskilda fallen. Därför är det bra om kommunen i sina översiktliga planinstrument - översiktsplan(er) och program - anger generella riktlinjer för skyddsavstånd och hur dessa ska praktiseras i enskilda fall. Kommunen skulle även i dessa planer kunna uttala en inriktning mot hästnära alternativt hästfria områden inom kommunen. Att tydligt deklarera detta i sina styrande planinstrument ökar kunskapen och förståelsen för hur man bör hantera frågan.

Samtidigt måste man sprida kunskapen om att den väsentliga allergenspridningen sker via människor med djurkontakt och därför lägga mer kraft på att säkerställa goda möjligheter till duschning och klädombbyte i ridanläggningar för att därigenom minimera risken för spridning i offentliga miljöer, på bussar och dylikt.

Förslaget till riktlinjer för Skövde kommun som presenteras på nästa sida håller i stort de skyddsavstånd som Länsstyrelsens i Skåne föreslog 2004 och som, i avvaktan på Boverkets pågående arbete, fungerat som den inofficiella nationella tillämpningen av skyddsavstånd under senare år. Riktlinjer för avstånd till beteshagar och ridvägar saknas dock i Länsstyrelsen Skånes rapport. Skövdes riktlinjer föreslås kompletteras med detta bl.a. utifrån att det är en lägre koncentration av hästar per m² i beteshagar och på ridvägar jämfört med i rasthagar.

Riktlinjer för Skövde kommun

Riktlinjerna utgår ifrån tidigare riktlinjer angivna i Skövde kommuns gällande översiktsplan – Framtidsplan 2015. Dessa baseras i sin tur på den rapport som Länsstyrelsen i Skåne tog fram 2004 och som bl.a. redovisade en indelning i olika storlekar på hästanläggningarna.

De nya förslag till riktlinjer som redovisas nedan följer i stort ovan rekommenderade skyddsavstånd men har justerats och kompletterats något utifrån senaste resultaten från forskningen kring hästallergenernas beräknade räckvidd. Riktlinjerna gäller vid planläggning och bygglovprövning av bostäder i närheten av hästanläggningar/gårdar eller tvärtom, dvs. planläggning eller nyanläggning av hästanläggningar i närheten av detaljplanerade områden eller samlad bebyggelse. Vid nybyggnation av enstaka bostadshus eller hästgårdar utanför planlagt område eller samlad bebyggelse bör riktlinjerna också beaktas, men där kan de lokala förhållanden ges större betydelse.

Vid bedömning av de rekommenderade avstånden till stall/gödselanläggning räknas hela stalllets/hästanläggningens kapacitet. För bedömning av avstånd till rasthagar räknas antalet hästar som normalt vistas där.

Antal hästar	Avstånd till närmaste bostads-/skoltomt o.d. från:		
	Stall/gödselanläggning	Rasthagar ¹⁾	Ridvägar, Beteshagar ²⁾
> 100	500 m	200 m	> 25 m
31-100	200 m	100-200 m	> 25 m
11-30	100-200 m	50-100 m	> 25 m
1-10	100 m	> 50 m	> 25 m

Riktlinjerna ovan, som inte har någon juridiskt bindande verkan, är rekommendationer där varje fall har sina specifika omständigheter. Vid avståndsbedömningen måste därför kunskap om nedanstående förhållanden ligga grund för bedömningen av vilka skyddsavstånd som kan vara motiverade i det enskilda planeringsfallet:

- karaktär på området, lantlig miljö eller villabebyggelse, hästby etc
- antal hästgårdar samt deras lokalisering
- antal hästar, lokalisering av stall, bete, paddockar och planerade ridvägar
- gödselhantering, placering och utförande
- hagar, dess lokalisering och storlek samt antal hästar och hur frekvent hagen används
- förhärskande vindriktning
- topografi samt eventuell avskärmande vegetation eller bebyggelse
- förekomst/grad av näringsverksamhet
- de närboendes uppfattning/befintliga upplevelser av olägenhet
- de närboendes förkunskap om närheten till hästgården ("vem var först på plats").

För större och medelstora hästanläggningar (>31 hästar) bör intresset av stabila förhållanden och utvecklingsmöjligheter för verksamheten ges stor vikt. Risken för olägenheter såsom trafikstörningar, lukt, buller, flugor etc. bör också bevakas. Avstånd till stallar och gödselhantering är särskilt viktiga att beakta eftersom dessa förhållanden inte kan ändras i samma utsträckning som t.ex. beteshagar och ridvägar.

För att inte sprida hästallergener bör dusch/tvättmöjligheter och omklädningsanordningar anordnas i anslutning till hästanläggningen. Lämpliga gång- och cykelvägar till ridanläggningar liksom lämplig lokalisering av ridstigar till och från ridanläggningar bör studeras.

1) Inhägnad mark, vanligtvis i närheten av stall, där hästar vistas (rastas) på en begränsad yta och där utfordring sker.

2) Inhägnad mark, exempelvis äng, där hästar vistas över större ytor för naturligt bete under längre perioder.

Källor

Underlag:

- *Dispersion of Horse Allergen from Stables and areas with Horses into Homes.* 2009. Gunnel Emenius, Karolinska institutet m.fl.
- *Aspekter på behållandet av ridanläggningen i Skövde kommun på Kulttomten.* 2009. Michael Ventorp. HIR Malmöhus
- *Djurhållning och bostäder - kunskapsöversikt för samhällsplaneringen i Blekinge län.* Juni 2008, Länsstyrelsen i Blekinge Län.
- *Hästen i kommunen – betyder mer än du tror.* 2008. Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande
- *Miljömedicinskt yttrande angående ridverksamhet, buller och luftföroreningar vid en planerad förskola och skola i Västra Ytterby.* 2007. Maria Wallin och Peter Molnár. Västra Götalandsregionen Miljömedicinskt centrum
- *Hästar i planeringen. Förslag till riktlinjer inom Falkenbergs kommun.* 2007. Stadsbyggnadskontoret Falkenbergs kommun & GF Konsult AB
- *Detection of Horse Allergen around a Stable.* 2007. Lena Elfman, Greta Smedje, Akademiska sjukhuset i Uppsala m.fl.
- *Hästar och bebyggelse i Vellinge kommun.* 2006. Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen, Vellinge kn
- *Rättsfall. Ett urval av rättsfall inom hälsoskyddsområdet.* 2005. Socialstyrelsen
- *Hästar och bebyggelse. Underlag för den fysiska planeringen.* 2004. Länsstyrelsen i Skåne. Rapport 2004:17
- *Hästhållning.* 2004. Meddelandeblad. Socialstyrelsen
- *Bättre plats för arbete. Planering av arbetsområden med hänsyn till miljö, hälsa och säkerhet.* 1995. Boverket. Allmänna råd 1995:5
- *Allergitutredningen.* 1989 (SOU 1989:76)

Muntliga källor:

- Stellan Svedström. Boverket
- Lena Elfman. Allergiforskare. Uppsala Universitet
- Greta Smedje. Allergiforskare. Uppsala Universitet
- Gunnel Emenius. Med. dr. miljöinspektör. Karolinska Institutet
- Margareta Palmqvist. Socialstyrelsen

Foton:

Emma Malmrot, Inger Magnusson, Susanne Johansson och Ingemar Frid.

Skövde kommun
Plan, Bygg o Lantmäteriförvaltningen
2011-03-17

Claes Waxberg
Planchef

Ingemar Frid
Planarkitekt

Plan, Bygg o Lantmäteriförvaltningen

Postadress 541 83 SKÖVDE Telefon 0500-49 80 00 Hemsida www.skovde.se